

177/5 HEGGEDALSELVA

FYLKE: Nordland og Troms

Kommune: Lødingen og Kvæfjord

Nedbørfelt: 52 km²

Toppunkt: 999 m o.h.

Utløpspunkt: 0 m o.h.

Marin grense: ca 45 m o.h.

Kraftpotensial: 17 GWh

SP-kategori: II

Økonomiklasse: 4

Naturgeogr. region: 42c

Heggedalselva drenerer et avlangt nedbørfelt sentralt på Hinnøya. Vassdraget renner sørover og har utløp i Kanstadbotn som ligger innerst i en lang smal fjordarm som munner ut i Vestfjorden.

Klimaet er kjølig oseanisk. Normal årsnedbør er 1800 mm, med mest nedbør i perioden oktober-januar.

Heggedalselva får tilførsel av et stort antall småbekker og noen få større sidevassdrag. Vassdraget har sine kilder i flere småvann kalt Heggeviksvatnan som ligger på vannskillet i nord. Fra disse faller elva ca 200 m over en kort strekning ned til bunnen av Heggedalen. Herfra har elva et jevnt fall til utløpet. Heggedalen er en typisk U-dal med meget bratte dalsider og flat bunn. I øst og nord er det en typisk tindetopografi der de høyeste toppene når opp i nesten 1000 m o.h. Fiskefjordtindan i øst ruver høyest. Nedbørfeltets største innsjø, Svartvatnet, med et areal på ca 1,2 km², ligger ved foten av fjellet. Elva fra vannet renner gjennom flere mindre ferskvannslokalteter før samløp med Heggedalselva omtrent midtveis i dalen. Eideselva og Austerdalselva er to mindre bekker i vest som renner sammen før utløp i Heggedalselva nær Kanstadbotn. Vassdraget er generelt fattig på ferskvannsføremøster.

Berggrunnen består utelukkende av tungt forvitrelig granitt. Morenemateriale er vanligst i dalbunnen og før utløp renner elva ut på ei skog- og myrdekt moreneslette kalt Botnmyran. Rasmateriale er vanlig i dalsidene og særlig utpreget på østsiden av Svartvatnet. Over tregrensen er det sparsomt med løsmasser.

Fattigmyr og fattige bjørkeskogtyper dominerer vegetasjonsbildet i vassdraget. Det finnes likevel små områder med høgstaudevegetasjon og noe rikere vegetasjon.

Riksvei 19 fra Kanstad følger Austerdalen videre mot Gullsfjorden, mens en kort veistump går inn mot Botnmyran. Med unntak av et fåtall hus og hytter langs veien finnes det ikke bebyggelse i nedbørfeltet.

Naturfaglige verdier

Vassdraget er et av de objekter der det blant naturfagene hersker størst uenighet om typeverdien.

Ornitologisk er det lite egnet som typevassdrag mens det for botanikk og geofag er gitt høyeste prioritet. Samlet sett kan vassdraget ikke ivareta variasjonen i naturtyper i Hinnøyaområdet.

Naturfaglig må det suppleres med Vestpollenvassdragene. Heggedalselva er nesten ikke påvirket av tekniske inngrep og godt egnet som referansevassdrag. Det er tidligere ikke vernet vassdrag i området som naturfaglig kan sammenlignes med Heggedalselva.

Geofag

Vassdraget inneholder flere geofaglige elementer som er typiske for regionen det tilhører (Lofoten/Hinnøya, vest for Lødingen). Kort kan nevnes glasialt dannet botn- og tindetopografi, botnsjøer, kvartære avsetninger som bunnmorene og delta, fluvial løpserosjon langs hoved- og sideelver, eldre løpssystemer og moderat resent elveløpsutvikling. Materialtransporten er moderat. Det

er bygd et resent delta i Kanstadbotn. Vassdraget inneholder et forholdsvis representativt utvalg av geofaglig interessante elementer og har stor typeverdi.

*Stor verneverdi ****

Botanikk

Vassdraget synes ikke å være spesielt artsrikt, og har få sjeldne arter. Enkelte av de registrerte plantesamfunnene er imidlertid ikke observert i noen av de øvrige Verneplan IV-objektene i regionen. Dette gjelder spesielt alpine samfunn. Kalkrik vegetasjon er ikke registrert. Vassdraget er variert mht. produktivitet og antas å omfatte de aller fleste plantesamfunn som er typiske for regionen. Det er blant de mest uberørte i regionen, og er derfor godt egnet som referansevassdrag. Store deler av vassdraget er lett tilgjengelig og det har derfor pedagogisk verdi.

*Stor verneverdi ****

Landfauna

Nedbørfeltet har få våtmarksbiotoper, og våtmarksfugler er derfor svært dårlig representert. Bare tre av de vanlige artene er registrert. Området har sannsynligvis en viss betydning for rovfugl. Sjeldne spurvefugler er påvist, men det er usikkert om de har fast tilhold.

*Liten verneverdi **

Vannfauna

Utvalget av ulike ferskvannslokaliteter er noe begrenset. En tungt forvitrelig berggrunn gir elektrolyttfattig, svakt surt vann. Produktivitet og utvalg av dyregrupper i elvefaunaen er karakterisert som middels, mens artsutvalget innen sentrale insektgrupper er lite.

Laks og sjøørret går ca 4 km opp i Heggedalselva, der det også er registrert stasjonær ørret og skrubbe. Ørret er eneste art i de undersøkte vannene. Objektet har middels til stor verdi som typevassdrag for regionen. Det er et godt egnet referansevassdrag.

*Stor verneverdi ****

Kulturminneverdier

Heggedalsområdet har vært sentralt i reindriften på Hinnøya siden 1600-tallet, og flere flytteveier for rein går gjennom området. Heggedalsbotnen var et viktig sommerbeite, her er tufter etter gamme- og teltboplasser. Boplasser tilknyttet reindrift finnes også andre steder i området. Flere steder i Kanstadbotn er det tufter etter bolig- og fjøsgammer etter en fast samisk bosetting som ble etablert på 1600-tallet, dels av reindriftssamer og dels av den gamle kystsamiske befolkningen. Et anlegg har tufter fra både hus og gammer. Forholdet mellom den eldre gammebosettingen og den nyere gårdsbosettingen er en interessant kulturhistorisk problemstilling i området. I Kanstadbotn er det gårder med bebyggelse hovedsakelig fra 1900-tallet. Flere gårder er bureisingsbruk fra mellomkrigstiden.

Området har varierte kulturminner særlig fra ulike former for samisk næringstilpasning. Kulturminnene har et stort kunnskapspotensial når det gjelder områdets bosettingshistorie. Kulturminner og kulturlandskap har kulturhistoriske verdier i lokal og til dels regional sammenheng.

*Stor verneverdi ****

Friluftstinteresser

Området er i kommunale planer og i fylkessammenheng markert som et mye brukt friluftsområde. Tilgjengeligheten er god. Det er hovedsakelig lokalbefolkningen i Lødingenområdet som er brukere av

vassdraget. Det har størst verdi som dagstuumråde. Vanligste friluftslivaktiviteter er turer til fots og på ski, fiske, jakt og bærplukking. Følgende tiltak bedrer mulighetene for friluftsliv i vassdraget: merkede stier/løyper, turistforeningshytte, broer, vei og parkeringsmuligheter. Befolkningen i området har alternative områder for utøvelse av de fleste aktiviteter, men det er ikke lett å finne områder av samme kvalitet. Harstad Turlag har planer om å knytte turrutene i området sammen med andre løypenett i Lofoten.

*Meget stor verdi *****

Landbruksinteresser

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet har ca 135 da dyrket mark og ca 500 da dyrkbart areal. Det produktive skogarealet utgjør ca 10700 da hvorav det meste er bevokst med løvskog. I overkant av halvparten av arealet har lav bonitet, resten har middels bonitet. Av til sammen ni bruk er to i drift i dag. Disse ligger ved Fiskefjorden og er små bruk. Det er liten aktivitet i skogen. Det synes lite aktuelt med etablering av noen gårdsbruk utover de som allerede er i drift.

Liten/middels verdi ()

Reindrif

Nedbørfeltet nyttes som vårbeite og kalvingsland samt til sommer- og høstbeite for reinsdyr. Det tilhører Kanstadvjord reinbeitedistrikt som drives sammen med Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt. Sentrale drivings- og trekkleier går gjennom feltet.

*Meget stor verdi *****

Kraftressurser

Kraftressursene i Heggedalselva er tenkt utnyttet ved å overføre avløpet fra 5 km² av nedbørfeltet ved Svartvatn til Kjerringelva/Dalelva innerst i Fiskefjorden. Kraftverket vil utnytte et fall på 420 m mellom inntaket i Kjerringelva og utløpet i Dalelva. Med 10 m senkningsmagasin i Svartvatnet vil dette gi 17 GWh relativt dyr kraft. Prosjektet er plassert i kategori II (6) i Samlet plan.

Alternativt er det mulig med en mindre utbygging mot Heggedalen. Denne er plassert i kategori III (11) i Samlet plan.